

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ

ФАКУЛЬТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ
КАФЕДРА ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ТЕХНІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
АВАРІЙНО-РЯТУВАЛЬНИХ РОБІТ

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ОРГАНІЗАЦІЯ СЛУЖБИ ПІДРОЗДІЛІВ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ»

(назва навчальної дисципліни)

циклу професійної (вибіркової) підготовки

(обов'язкова загальна або обов'язкова професійна або вибіркова)

за освітньою освітньо-професійною програмою

«Цивільний захист»

(назва освітньої програми)

підготовки за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти

(найменування освітнього ступеня)

у галузі знань 26 «Цивільна безпека»

(код та найменування галузі знань)

за спеціальністю 263 «Цивільна безпека»

(код та найменування спеціальності)

Рекомендовано кафедрою організації
та технічного забезпечення аварійно-
рятувальних робіт на 2021-2022
навчальний рік.

Протокол від «23» березня 2021 року
№ 8.

Силабус розроблений відповідно до Робочої програми навчальної дисципліни
«Організація служби підрозділів цивільного захисту»

2021 рік

Загальна інформація про дисципліну

Знання отримані під час вивчення навчальної дисципліни «Організація служби підрозділів цивільного захисту» сприяють розвитку навиків розв'язувати складні спеціалізовані задачі та проблеми з питань організації внутрішньої та караульної служб в територіальних підрозділах ОРС ЦЗ та підрозділах прямого підпорядкування, організації гарнізонної служби в апаратах та підрозділах Державної служби України з надзвичайних ситуацій, організації службової підготовки в територіальних підрозділах ОРС ЦЗ та порядку проведення службової підготовки з особовим складом чергових змін, організації роботи начальників чергових змін територіальних підрозділів (підрозділів прямого підпорядкування) щодо виконання посадових обов'язків, в залежності від номеру зміни, порядку ведення документів служби чергової зміни, порядку організації роботи в підрозділах щодо експлуатації пожежної та аварійно-рятувальної техніки, організації роботи з питань безпеки праці в черговій зміні, організації роботи щодо експлуатації протипожежного водопостачання, організації роботи щодо експлуатації рукавного господарства та пожежно-технічного оснащення.

Даний курс передбачає теоретичне і практичне оволодіння формами і методами діяльності щодо організації внутрішньої, караульної та гарнізонної служб в територіальних підрозділах ОРС ЦЗ.

Інформація про науково-педагогічного(них) працівника(ів)

Загальна інформація	Єлізаров Олександр Вікторович, доцент кафедри організації та технічного забезпечення аварійно-рятувальних робіт факультету цивільного захисту, кандидат технічних наук, доцент.
Контактна інформація	м. Харків, вул. Баварська, 7а, кабінет № 803. Робочий номер телефону – 370-50-52.
E-mail	elizarov@nuczu.edu.ua
Наукові інтереси*	- боротьба з задимленням та загазованістю при ліквідації надзвичайних ситуацій; - удосконалення засобів захисту органів дихання та зору рятувальників; - технічні засоби створення придатного для дихання середовища при ліквідації надзвичайних ситуацій.
Професійні здібності*	- професійні знання і значний досвід роботи в підрозділах цивільного захисту; - навички з організації внутрішньої, караульної та гарнізонної служб в підрозділах цивільного захисту.
Наукова діяльність за освітнім компонентом	1. Єлізаров О.В., Неклонский І.М. Визначення критерію оцінки ефективності організації взаємодії підрозділів МНС України та МВС України при ліквідації надзвичайних ситуацій. Проблеми чрезвычайных ситуаций: Сб. научн. тр. Вып. 15. -

	Харьков: НУГЗУ, 2012 – С. 89-98. 2. Організація та методика проведення занять в системі службової підготовки: навч.-метод. посіб./ Ромін А.В., Собина В.О., Єлізаров О.В., Дяченко Д.В. – Х.: НУЦЗУ, 2016. – 76 с. (електронна бібліотека НУЦЗУ).
--	--

Заняття з навчальної дисципліни проводяться згідно затвердженого розкладу. Електронний варіант розкладу розміщується на сайті Університету (<http://rozklad.nuczu.edu.ua/timeTable/group>).

Консультації з навчальної дисципліни проводяться протягом семестру щочетверга з 16.00 до 17.00 в кабінеті № 803 (вул. Баварська, 7). В разі додаткової потреби здобувача в консультації час погоджується з викладачем.

Метою викладання дисципліни «Організація служби підрозділів цивільного захисту» є формування у здобувачів вищої освіти необхідних теоретичних знань та практичних умінь і навичок, достатніх для успішного виконання професійних завдань з питань організації внутрішньої та караульної служб в територіальних підрозділах ОРС ЦЗ.

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Форма здобуття освіти
	заочна (дистанційна)
Статус дисципліни (обов'язкова загальна або обов'язкова професійна або вибіркова)	професійна вибіркова
Рік підготовки	3
Семестр	5
Обсяг дисципліни:	
- в кредитах ЄКТС	3
- кількість модулів	1
- загальна кількість годин	90
Розподіл часу за навчальним планом:	
- лекції (годин)	6
- практичні заняття (годин)	2
- семінарські заняття (годин)	-
- лабораторні заняття (годин)	-
- курсовий проект (робота) (годин)	-
- інші види занять (годин)	-
- самостійна робота (годин)	72
- індивідуальні завдання (науково-дослідне) (годин)	10
- підсумковий контроль (диференційний залік, екзамен)	Диференційний залік

Передумовами для вивчення дисципліни є раніше здобуті результати навчання, а саме демонструвати вміння щодо проведення заходів з ліквідування наслідків надзвичайних ситуацій, аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт.

Результати навчання та компетентності з дисципліни

Для вибіркових дисциплін перелік програмних результатів навчання та компетентностей не вказується.

Програма навчальної дисципліни

МОДУЛЬ 1. Організація служби в підрозділах ОРС ЦЗ.

Тема 1.1: Організація караульної та внутрішньої служби в підрозділах Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту.

Тема 1.2: Документи служби: Наряд на службу. Стройова записка.

Тема 1.3: Караульна служба спеціальних морського та авіаційного загонів, навчального центру, спеціального (міжрегіонального) центру швидкого реагування та аварійно-рятувальних загонів спеціального призначення.

Тема 1.4: Документи служби: Службова документація підрозділів АРЗ СП.

Тема 1.5: Дії начальника караулу, начальника чергової зміни при проведенні зміни.

Тема 2.1: Посадові обов'язки начальника чергової зміни АРЗ СП.

Тема 2.2: Організація роботи в підрозділах Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту щодо організації ГДЗС та з питань безпеки праці.

Тема 2.3: Організація роботи в підрозділах Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту щодо експлуатації протипожежного водопостачання.

Тема 2.4: Контроль за організацією роботи в підрозділах Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту з питань безпеки праці, ГДЗС та експлуатації протипожежного водопостачання.

Тема 2.5: Організація роботи в підрозділах Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту щодо експлуатації рукавного господарства та пожежно-технічного оснащення.

Тема 2.6: Контроль за організацією роботи в підрозділах Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту щодо експлуатації рукавного господарства та пожежно-технічного оснащення.

Тема 3.1: Організація професійної підготовки.

Тема 3.2: Організація службової підготовки.

Тема 3.3: Планування службової підготовки.

Тема 4.1: Гарнізон ОРС ЦЗ.

Тема 4.2: Організація перевірки внутрішньої, гарнізонної та караульної служб.

Тема 4.3: Перевірка внутрішньої, гарнізонної та караульної служб.

Розподіл дисципліни у годинах за формами організації освітнього процесу та видами навчальних занять:

Назви модулів і тем	Заочна (дистанційна) форма					
	Кількість годин					
	усього	у тому числі				
		лекції	практичні (семінарські) заняття	лаб.заняття (інші види занять)	самостійна робота	модульна контрольна робота
4- й семестр						
Модуль 1. Організація служби в підрозділах ОРС ЦЗ.						
Тема 1.1: Організація караульної та внутрішньої служби в підрозділах Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту.	5	2		-	3	-
Тема 1.2: Документи служби: Наряд на службу. Стройова записка.	5			-	5	-
Тема 1.3: Караульна служба спеціальних морського та авіаційного загонів, навчального центру, спеціального (міжрегіонального) центру швидкого реагування та аварійно-рятувальних загонів спеціального призначення.	5			-	5	-
Тема 1.4: Документи служби: Службова документація підрозділів АРЗ СП.	5			-	5	-
Тема 1.5: Дії начальника караулу, начальника чергової зміни при проведенні зміни.	5			-	5	-
Тема 2.1: Посадові обов'язки начальника чергової зміни АРЗ СП.	5			-	5	-
Тема 2.2: Організація роботи в підрозділах Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту	6			-	6	-

щодо організації ГДЗС та з питань безпеки праці.						
Тема 2.3: Організація роботи в підрозділах Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту щодо експлуатації протипожежного водопостачання.	6	2		-	4	-
Тема 2.4: Контроль за організацією роботи в підрозділах Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту з питань безпеки праці, ГДЗС та експлуатації протипожежного водопостачання.	6			-	6	-
Тема 2.5: Організація роботи в підрозділах Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту щодо експлуатації рукавного господарства та пожежно-технічного оснащення.	5			-	5	
Тема 2.6: Контроль за організацією роботи в підрозділах Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту щодо експлуатації рукавного господарства та пожежно-технічного оснащення.	5				5	
Тема 3.1: Організація професійної підготовки.	6	2			4	
Тема 3.2: Організація службової підготовки.	6		2		4	
Тема 3.3: Планування службової підготовки.	5				5	
Тема 4.1: Гарнізон ОРС ЦЗ.	5				5	
Тема 4.2: Організація	5				5	

перевірки внутрішньої, гарнізонної та караульної служб.						
Тема 4.3: Перевірка внутрішньої, гарнізонної та караульної служб.	5	-	-		5	
Разом за модулем 1.	90	6	2	-	82	

Теми практичних занять:

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	2	3
1	Тема 3.2: Організація службової підготовки.	2
	Разом	2

Орієнтовна тематика індивідуальних завдань:

Теми рефератів:

Тема 1.1: Організація караульної та внутрішньої служби в підрозділах Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту.

Організація служби караулів.

Внутрішня служба в територіальному підрозділі ДСНС України.

Тема 2.1: Посадові обов'язки начальника чергової зміни АРЗ СП.

Як виконання обов'язків начальника чергової зміни АРЗ СП впливає на підвищення рівня оперативної готовності підрозділу.

Як виконання обов'язків начальника першої чергової зміни АРЗ СП, впливає на підвищення рівня оперативної готовності підрозділу.

Як виконання обов'язків начальника другої чергової зміни АРЗ СП, впливає на підвищення рівня оперативної готовності підрозділу.

Як посадові обов'язки, начальника третьої чергової зміни АРЗ СП, впливають на підвищення рівня оперативної готовності підрозділу.

Як посадові обов'язки, начальника четвертої чергової зміни АРЗ СП, впливають на підвищення рівня оперативної готовності підрозділу.

Тема 2.2: Організація роботи в підрозділах Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту щодо організації ГДЗС та з питань безпеки праці.

Організація ГДЗС в територіальному підрозділі ДСНС України.

Функціональні обов'язки посадових осіб щодо організації ГДЗС.

Облік роботи газодимозахисників (приклад).

Тема 2.3: Організація роботи в підрозділах Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту щодо експлуатації протипожежного водопостачання.

Утримання джерел зовнішнього протипожежного водопостачання.

Облік джерел зовнішнього протипожежного водопостачання.

Перевірка технічного стану джерел зовнішнього протипожежного водопостачання.

Тема 2.5: Організація роботи в підрозділах Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту щодо експлуатації рукавного господарства та пожежно-технічного оснащення.

Організація експлуатації пожежних рукавів.

Технічне обслуговування пожежних рукавів.

Списання, утилізація та порядок подання реклаमाції.

Порядок обліку пожежних рукавів.

Порядок технічного обслуговування пожежно-технічного обладнання.

Тема 3.1: Організація службової підготовки.

Організація проведення занять із службової підготовки в підрозділі АРЗ СП.

Облік процесу службової підготовки.

Тема 4.1: Гарнізон ОРС ЦЗ.

Гарнізон служби цивільного захисту.

Порядок залучення сил та засобів для ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій.

Які завдання ставляться перед гарнізоном служби та як це впливає на організацію караульної служби в ДПРЧ.

Оперативна група гарнізону Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту.

Тема 4.2: Організація перевірки внутрішньої, гарнізонної та караульної служб.

Організація перевірки гарнізонної та караульної служб. Методика проведення перевірки караульної служби.

Тема 4.3: Перевірка внутрішньої, гарнізонної та караульної служб.

Рапорт за результатами проведення перевірки караульної служби. Реєстрація результатів перевірки караульної служби в Книзі служби. Складання Плану усунення недоліків.

Оцінювання освітніх досягнень здобувачів вищої освіти

Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є: стандартизовані тести; виконання розрахункових робіт; реферати; презентації результатів виконаних завдань та досліджень; презентації та виступи на наукових заходах.

Критерії оцінювання

Форми поточного та підсумкового контролю

Поточний контроль проводиться у формі фронтального та індивідуального опитування, виконання письмових завдань, практичних ситуацій, контрольної роботи тощо.

Підсумковий контроль проводиться у формі диференційного заліку, курсової роботи.

Розподіл та накопичення балів, які отримують здобувачі, за видами навчальних занять та контрольними заходами з дисципліни

Види навчальних занять		Кількість навчальних занять	Максимальний бал за вид навчального заняття	Сумарна максимальна кількість балів за видами навчальних занять
I. Поточний контроль				
Модуль 1	лекції	6	-	-
	семінарські заняття	-	-	-
	практичні заняття	1	30	30
	за результатами виконання контрольних (модульних) робіт (модульний контроль)	1	40	40
Разом за поточний контроль				100
II. Індивідуальні завдання (науково-дослідне)				10
III. Підсумковий контроль (диференційний залік)				30
Разом за всі види навчальних занять та контрольні заходи				100

Поточний контроль.

Критерії оцінювання за виконання завдання на практичному занятті визначені у таблиці 1.

Таблиця 1 – Критерії оцінювання для практичного заняття

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти
5	A	Відповідь або завдання відзначається повнотою виконання без допомоги викладача. Здобувач володіє узагальненими знаннями з предмета, аргументовано використовує їх у нестандартних ситуаціях; вміє застосовувати вивчений матеріал для внесення власних аргументованих суджень у практичній педагогічній діяльності. Здобувач має системні, дієві здібності у навчальній діяльності, користується широким арсеналом засобів доказу своєї думки, вирішує складні проблемні завдання; схильний до системно-наукового аналізу та прогнозування явищ; уміє ставити та розв'язувати проблеми.

4	B	Відповідь і завдання – повні з деякими огріхами, виконані без допомоги викладача. Здобувач вільно володіє вивченим матеріалом, зокрема, застосовує його на практиці; вміє аналізувати і систематизувати наукову та методичну інформацію. Використовує загальновідомі доводи у власній аргументації, здатен до самостійного опрацювання навчального матеріалу; виконує дослідницькі завдання, але потребує консультації викладача.
4	C	Відповідь і завдання відзначаються неповнотою виконання без допомоги викладача. Здобувач може зіставити, узагальнити, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; знання є достатньо повними; вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних педагогічних ситуаціях. Відповідь його повна, логічна, обґрунтована, але з деякими неточностями. Здатен на реакцію відповіді іншого студента, опрацювати матеріал самостійно, вміє підготувати реферат і захистити його найважливіші положення.
3	D	Відповідь і завдання відзначаються неповнотою виконання за консультацією викладача. Здобувач володіє матеріалом на початковому рівні (значну частину матеріалу засвоює на репродуктивному рівні). З допомогою викладача здатен відтворювати логіку наукових положень; має фрагментарні навички в роботі з підручником, науковими джерелами; має стійкі навички роботи з конспектом, може самостійно оволодіти більшою частиною навчального матеріалу. Може аналізувати навчальний матеріал, порівнювати і робити висновки; відповідь його правильна, але недостатньо осмислена.
3	E	Відповідь і завдання відзначаються фрагментарністю виконання за консультацією викладача або під його керівництвом. Здобувач володіє навчальним матеріалом, виявляє здатність елементарно викласти думку. Здобувач володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів; з допомогою викладача виконує елементарні завдання; контролює свою відповідь з декількох простих речень; здатний усно відтворити окремі частини теми; має фрагментарні уявлення про роботу з науково-методичним джерелом, відсутні сформовані уміння та навички
2	FX	Відповідь і завдання відзначаються фрагментарністю виконання під керівництвом викладача. Теоретичний зміст курсу засвоєно частково, необхідні практичні уміння роботи не сформовані, більшість передбачених навчальною програмою навчальних завдань не виконано.
2	F	Фрагментарне знання окремих моментів навчального матеріалу.

Кількість балів за практичне заняття визначається за шкалою розподілу та накопичення балів, які отримують здобувачі, за видами навчальних занять та

контрольними заходами з дисципліни, шляхом пропорційного співвідношення значень.

Модульний контроль.

Критерії оцінювання знань здобувачів під час виконання модульних контрольних робіт:

Модульна контрольна робота проводиться шляхом письмового (тестового) опитування і містить теоретичні питання в обсязі тем, що вивчаються на протязі модулю. Відповідь оцінюється за результатами написання кожного питання окремо із розрахунку максимально допустимих балів за кожне питання – до 6. Крок шкали для зняття балів у разі неповної або неточної відповіді складає – 1. Загальна оцінка за різними шкалами визначається за методикою представленою в таблиці 2:

Таблиця 2 – Критерії визначення загальної оцінки за різними шкалами

Оцінка		Результати виконання завдань
За нац. шкалою	За шкалою ECTS	Загальна кількість балів
5	A	35-40
4	B	30-34
	C	25-29
3	D	18-24
	E	12-17
2	FX	7-12
	F	0-6

Індивідуальні завдання.

Критерії оцінювання індивідуальної самостійної роботи здобувачів (оцінюється в діапазоні від 0 до 10 балів):

10 балів – самостійна робота здобувачем виконана в повному обсязі;

9 балів – робота виконана в повному обсязі, але допущені незначні помилки;

8 балів – робота виконана майже на 90% від загального обсягу;

7 балів – обсяг виконаних завдань становить від 80% до 89% від загального обсягу;

6 балів – здобувач виконав лише від 70% до 79% від загального обсягу;

5 балів – обсяг виконаної роботи становить від 50% до 69% від загального обсягу;

4 бали – виконана частина роботи складає від 40% до 49% від загального обсягу;

3 бали – складає від 20% до 39% від загального обсягу;

2 бали – обсяг виконаних завдань складає від 10% до 19% від загального обсягу;

1 бал – в цілому обсяг виконаних завдань складає менше 10% від загального обсягу;

0 балів – завдання передбачене на індивідуальну самостійну роботу здобувачем не виконане.

Викладачем оцінюється понятійний рівень здобувача, логічність та послідовність під час відповіді, самостійність мислення, впевненість в правоті своїх суджень, вміння виділяти головне, вміння робити висновки, показувати перспективу розвитку ідеї або проблеми, відсоток унікальності та запозичення текстового документу, вміння публічно чи письмово представити звітний матеріал. Відповідні бали за індивідуальне завдання враховуються під час визначення загальної суми балів за види навчальної діяльності.

Підсумковий контроль.

Підсумковий контроль проводиться у формі диференційного заліку. Сума балів за залік визначається за шкалою оцінювання, як сума балів за всі види навчальної діяльності:

Оцінка		Сума балів за види навчальної діяльності				
За нац. шкалою	Оцінка ECTS	ПЗ	МКР	Модуль	Курсова робота	Диф. залік
5	A	28-30	35-40	90–100	90–100	28-30
4	B	24-27	30-34	80–89	80–89	24-27
4	C	20-23	25-29	65–79	65–79	20-23
3	D	17-19	18-24	55–64	55–64	17-19
3	E	12-16	12-17	50–54	50–54	12-16
2	FX	8-11	7-12	35–49	35–49	8-11
2	F	0-9	0-6	0–34	0–34	0-9

Політика викладання навчальної дисципліни

1. Активна участь в обговоренні навчальних питань, попередня підготовка до практичних занять за рекомендованою літературою, якісне і своєчасне виконання завдань.

2. Сумлінне виконання розкладу занять з навчальної дисципліни (здобувачі вищої освіти, які запізнилися на заняття, не допускаються на заняття, якщо розпочато розгляд прикладних навчальних питань).

3. З навчальною метою під час заняття мобільними пристроями дозволяється користуватися тільки з дозволу викладача.

4. Здобувач вищої освіти має право дізнатися про свою кількість накопичених балів у викладача навчальної дисципліни та вести власний облік цих балів.

5. При виконанні програми навчання до написання модульної контрольної роботи допускаються здобувачі, які мають позитивні оцінки не менше ніж за 70 % обов'язкових практичних завдань.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Література

1. Єлізаров О.В., Неклонский І.М. Визначення критерію оцінки ефективності організації взаємодії підрозділів МНС України та МВС України при ліквідації надзвичайних ситуацій. Проблемы чрезвычайных ситуаций: Сб. научн. тр. Вып. 15. - Харьков: НУГЗУ, 2012 – С. 89-98.
2. Організація та методика проведення занять в системі службової підготовки: навч.-метод. посіб./ Ромін А.В., Собина В.О., Єлізаров О.В., Дяченко Д.В. – Х.: НУЦЗУ, 2016. – 76 с. (електронна бібліотека НУЦЗУ).
3. Кодекс цивільного захисту України : Кодекс. - [чинний від 2013-07-01]. – К. : Міністерство з надзвичайних ситуацій України, 2013. – 82 с. – (Кодекс України).
4. Наказ МНС України від 01.07.2009 р. № 444 Про затвердження Настанови з організації професійної підготовки та післядипломної освіти осіб рядового і начальницького складу органів і підрозділів цивільного захисту.
5. Наказ МВС України від 15.06.2017 р. № 511 Про затвердження Порядку організації службової підготовки осіб рядового і начальницького складу служби цивільного захисту.
6. Наказ МВС України від 07.10.2014 року № 1032 Про затвердження Порядку організації внутрішньої, гарнізонної та караульної служб в органах управління і підрозділах Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту Державної служби України з надзвичайних ситуацій.
7. Наказ МВС від 26.04.2018 № 340 Про затвердження Статуту дій у надзвичайних ситуаціях органів управління та підрозділів Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту та Статуту дій органів управління та підрозділів Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту під час гасіння пожеж.
8. Наказ МНС України від 7.05.2007 року № 312 Про затвердження Правил безпеки праці в органах і підрозділах МНС України.
9. Наказ МНС України від 16.12.2011 р. № 1342 «Про затвердження Настанови з організації газодимозахисної служби в підрозділах оперативно-рятувальної служби цивільного захисту МНС України».
10. Наказ ДСНС України від 27.06.2013 р. № 432 Про затвердження Настанови з експлуатації транспортних засобів в органах та підрозділах ДСНС України.
11. Наказ ДСНС України від 22.04.2014 р. № 184 Про затвердження Настанови про аварійно-рятувальні та плавзасоби спеціального призначення ДСНС України.
12. Наказ ДСНС України від 01.04.2013 р. № 107 Методичні рекомендації з експлуатації та ремонту пожежних рукавів.
13. Наказ ДСНС України від 27.06.2013 № 433 Про затвердження методичних рекомендацій щодо впровадження єдиних вимог до облаштування та утримання територій і об'єктів майнових комплексів підрозділів цивільного захисту.

14. Наказ МВС від 26.04.2018 № 340 Про затвердження Статуту дій у надзвичайних ситуаціях органів управління та підрозділів Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту та Статуту дій органів управління та підрозділів Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту під час гасіння пожеж.

15. Безуглов О.Є., Коленов О.М. Пожежні рукава та рукавне обладнання. Практичний посібник. Харків: УЦЗУ, 2007.

16. Наказ МВС України від 15.06.2016 р. № 696 Про затвердження Інструкції про порядок утримання, обліку та перевірки технічного стану джерел зовнішнього протипожежного водопостачання.

17. Організація служби та підготовки особового складу пожежно-рятувальних підрозділів: навч. посіб./ Безуглов О.Є., Іщук В.М., Коленов О.М., Назаров О.О., Попов В.М. – Х.: НУЦЗУ, КП «Міськдрук», 2012. – 436 с.

Інформаційні ресурси

1. <http://www.mns.gov.ua>

Розробник(и):

Викладач кафедри
організації та технічного забезпечення
аварійно-рятувальних робіт
факультету цивільного захисту
канд. техн. наук, доцент

Олександр ЄЛІЗАРОВ